

Barokní umění v českých zemích a umění rokoka

- boj mezi katolíky a emigranty, třicetiletá válka, bitva na Bílé hoře, poprava českých pánů, emigrace protestantské šlechty, měšťanstva a řemeslníků, doba pobělohorská
- v 17. století Čechy zničeny ekonomicky, během války zemřely 2/3 obyvatel, zanikla řada vesnic, zničena města, omezil se obchod i řemesla, zvyšovala se robota na panském
- v 18. století pomalý ekonomický růst, rozvoj manufaktur, upevnění habsburské monarchie, hospodářské reformy, zrušení nevolnictví, školské reformy

□ **rozšíření a rozdělení barokního umění v Čechách** – rozšířilo se z Itálie, v českých zemích probíhalo v 17. a 18. století a doznívalo v lidovém umění, rozdělení - **rané, vrcholné a pozdní baroko**

Architektura

- **světská architektura** (městské paláce, zámky, radnice, vily, měšťanské domy, venkovské baroko – lidové – statky s širokým zdobeným průčelím a branou do dvora) a **církevní architektura** (kostely, kláštery, chrámy, invalidovny)
- **významní představitelé**
  - **Giovanni Battista Pieroni** - 1622 pobyt v Praze – **Valdštejnský palác v Praze**, od 1627 na Moravě posílení brněnského fortifikačního systému včetně Špilberku, v Uherském Hradišti opevňovací práce
  - **Carlo Luga** – italský architekt, rané baroko, Černínský palác v Praze, ve své době největší pražská stavba
  - **Jean Baptista Mathey** – francouzský architekt, **zámek v Praze-Tróji**, Toskánský palác na Pražském hradě
  - **Kilián Ignác Dienzenhofer** - pražská Loreta, vila Amerika, karlínská Invalidovna, kostel sv. Mikuláše na Malé straně
  - **Jan Blažej Santini-Aichel** - syntetizuje gotiku a barokem, jeho stavby mají gotické principy – **barokní gotika**, zámek Karlova Koruna, cisterciácké kláštery ve Žďáru a v Plasech, **kostel Jana Nepomuckého na Zelené hoře**

Sochařství

- **sochařství propojeno s architekturou, dynamika, emoce, pohyb, drapérie, putto – malý anděl**
- **významní představitelé**
- **Jan Jiří Bendl** – realisticky vyhraněná díla, sloup Neposkvrněného početí Panny Marie na Staroměstském náměstí (zbořen po vzniku republiky), jezdecká socha svatého Václava na Vyšehradě
- **Jan Brokoff** – sochy Jana Nepomuckého (vytvořil jejich prototyp ze dřeva), odlitek sochy **Jana Nepomuckého je umístěn na Karlově mostě**
- **Ferdinand Maxmilián Brokoff** – syn Jana Brokoffa, vytvořil sousoší na Karlově mostě, morový mariánský sloup na Hradčanech
- **Matyáš Bernard Braun** - byl nejvýznamnější český barokní sochař, **sousoší sv. Luitgardy na Karlově mostě**, sochařská výzdoba zámku v Kuksu – sochy neřestí a cností, sochy náboženství a blahoslavení, skalní Betlém u Kuksu, morový sloup a sousoší Nejsvětější Trojice v Teplicích

Malířství

- nástěnné malby s biblickými náměty doplňují architekturu, olejomalby - žánrové obrazy krajin, loveckých scén
- **Karel Škréta** - tvůrce náboženských témat i portrétů, Skupinový portrét brusiče drahokamů Miseroniho, **Narození svatého Václava – svatováclavský cyklus – Týnský kostel v Praze**
- **Petr Brandl** - hlavní představitel českého vrcholného baroka, pracoval pro církev a šlechtu – uznávaný, úspěšný, uplatňoval dramatickост, šerosvit – rafinované světelné zdroje, modelaci postav, psychologii pocitů - Máří Magdaléna, Zvěstování
- **Václav Hollar** - významný světový grafik českého původu, většinu života žil v Anglii – Cyklus ročního období, Dobrá kočka, která nemlsá

Rokoko

- rokoko je umělecký sloh, který představoval další vývoj baroka v letech 1735 až 1790, k nám přichází s malým zpožděním až kolem roku 1740, (rokoko bylo brzy odmítnuto a na její místo nastoupil chladný a vážný klasicismus, který byl zosobněním přísného osvětlení)
- ve Francii má rokoko charakter samostatného slohu, ve střední Evropě rokoko splývá s pozdním barokem
- **název a znaky rokoka**
  - odvozuje od francouzského rocaille (česky rokaj), ornamentálního zprohýbaného motivu (tento ornament nekonečných variačních možností vznikl počátkem 18. století v Itálii, nejvíce se uplatnil ve Francii doby Ludvíka XIV.)
  - dekorativní styl: stěny a klenby světských i sakrálních staveb jsou pokryty lehkými, elegantními ornamenty, rokajemi, ve štuky a zlatě, ve formě fresek a motivů popínavých rostlin, zdobené měřítko, pastelové barvy, zjemnění, lehkost, hravost, galantnost

- styl asymetrie a křivek, které umocňovaly dekorativní hravost a bezstarostnost.
- náměty - výjevy z pastýřských her, galantní motivy, slavnosti lásky, hravé špásování mužů a dam, kratochvilné okamžiky, zábava, vtipnost

Architektura

- vznikají malé intimní stavby v zahradách, zámky menších měřítek, letní sídla, altány, umělé zříceniny, dekorativní zahradní úpravy, rokoková výzdoba interiérů, inspirace exotickými zeměmi
  - **Zámek Nové Hrady** - architekt Josef Jäger, stavba po vzoru francouzských letních sídel, rokoková ornamentální zahrada, zámek nazýván „České Versailles“ nebo „Malý Schönbrunn“
  - **Jantarová komnata Palác Kateřiny Veliké** v Carskom Sele v Rusku, dar od pruského krále Fridricha I. Petru I. Velikému

Sochařství

- od monumentálního barokního sochařství se liší velikostí, malé delikátní porcelánové a bohatě zdobené sošky, které doplňovaly spíše interiéry než veřejná prostranství
- hravá a jemná zobrazení milostných hrátek (nezabývaly se náboženskými tématy)
- v době rokoka byly založeny a vzkvétaly porcelánky v Sèvres a Míšni, které produkovaly drobné sošky zdobící bohaté interiéry nákladných paláců (v českých zemích vzniká cibulákový porcelán)
  - **Anton Bustelli** z porcelánky v Nympeburgu, vytvářel postavičky z comedie dell'arte a galantní výjevy

Malířství

- nové náměty čerpající především z milostných vztahů a zábav šlechty – tzv. galantní scény, i z idealizovaného světa venkovanů a z přírody, jemnou barevnost a citlivost
  - největším malířem rokoka je **Francouz Antoine Watteau**, ve svém díle zachycoval s podtextem smutku prchavé okamžiky lásky a štěstí
  - postavy ze světa vysoké společnosti, ale hlavně divadla – pieroty, harlekýny, tanečnice a herečky zobrazoval na jevišti nebo v přírodě barevně vytříbených poetických kompozicích - **Krásy života**
- v českém umění se rokoko uplatnilo především v díle malířů fresek a malých žánrových obrazů
  - **Josef Lederer** - **výzdoba maškarního sálu na zámku v Českém Krumlově**, začlenil do iluzivní architektury skupinky postav v kostýmech z dell'arte – harlekýny, pieroty, kolombíny, které se v nenucené zábavě naklánějí do prostoru
  - **Norbert Grund** - malé, miniaturní obrázky, lehce namalované žánry, mariny (obrazy moře), italské scénérie s ruinami, parky a zejména citově zabarvené galantní výjevy

Užité umění

- interiéry naplněné uměním – nádherným a zdobným nábytkem ve světlém dřevě, dekorativními soškami, broušenými zrcadly a luxusními tapetami, luxusním porcelánem (umělecké kovářství, šperkařství, rozkvět miniatury – vše drobné, zdobené rokajlem)